

Predsednica Republike Slovenije

NATAŠA PIRC MUSAR

**Govor predsednice Republike Slovenije Nataše Pirc Musar
ob slavnostni otvoritvi prenovljenega Narodnega doma pri Svetem Ivanu**

Sveti Ivan pri Trstu, 11. oktober 2023

Velja govorjena beseda.

Spoštovani predsednik avtonomne dežele Furlanije - Julijske krajine Massimiliano Fedriga,

Spoštovani tržaški prefekt Pietro Signoriello,

Spoštovana senatorka Tatjana Rojc,

Spoštovani župan mesta Trst Roberto Dipiazza,

Spoštovani visoki predstavniki manjšinskih organizacij Slovencev v Italiji,

Drage Tržačanke in Tržačani, rojakinje in rojaki,

Izjemno sem vesela vašega povabila, da obiščem Trst in v veliko čast mi je, da bom danes skupaj z vami v uporabo slovenski narodni skupnosti predala ta krasen objekt, Narodni dom pri Svetem Ivanu.

“Kjerkoli se shajajo Slovenci iz Trsta in okolice, povsod se razgovarjajo veselo o otvoritvi svetoivanskega Narodnega doma. (...) In prav je, da vlada med našim narodom tako zanimanje. Svetoivančani so zidali nam in sebi diven Dom. Že do sedaj smo tako radi hiteli k Sv. Ivanu, med one naše vrle slovenske korenjake. Saj smo znali, da je tam trdnjava tržaških Slovencev. Sedaj bomo imeli tam svoje ognjišče.»

Tako je časopis Edinost 6. junija 1903, na predvečer slavnostnega odprtja Narodnega doma pri Sv. Ivanu radostno povzemal tedanje slovesno vzdušje. Leta 1921, to pomeni 24 let po odprtju, je bil v valu fašističnega nasilja dom opustošen.

Po dolgih desetletjih prizadevanj pa je ponovno v zraku podobno veliko pričakovanje kot tisto, ki je navdajalo naše prednike ob začetku 20. stoletja.

To je velika in pomembna pridobitev za slovensko narodno skupnost, na katero ste rojaki dolgo čakali. Uradni postopki vračanja, na to pa še same preнове so res trajali kar dolgo, a bistven je končni rezultat. Danes stojimo v prekrasni stavbi, ki bo s pestrostjo dejavnosti gotovo oplemenitila območje Svetega Ivana in širše okolice. Ni naključje, da v tem predelu Trsta domujejo številne slovenske šole in prav njihova bližina predstavlja velik potencial za bodoče delovanje tega sodobnega kulturnega centra.

Obisk sem začela s srečanjem z dijaki slovenskih srednjih šol in zadovoljna ugotavljam, da gre za zvedavo generacijo mladih, ki jim ni vseeno za okolje, v katerem živijo. So državljani moderne Evrope z razvitim čutom do sočloveka in poslušom za izzive, ki presegajo njihovo mesto. Še kako se zavedajo, da si moramo prav vsi prizadevati za boljši planet, če želimo resnično doseči spremembe na bolje. Ti mladi so velik potencial Trsta in na njih ste, smo lahko ponosni.

Prav zato podpiram načrte po več funkcionalni zasnovi delovanja novega narodnega doma, ki naj postane prostor dialoga in utrjevanja slovensko-italijanskega sodelovanja. Naj postane stičišče srečevanja slovenskih dijakov in študentov iz Slovenije in Italije.

Naj bo to prostor srečevanja in odprtega komuniciranja ene in druge narodnosti, ene in druge kulture. Da bodo aktivnosti peljane v to smer, pa nakazuje tudi izbor dveh pomembnih ustanov, ki bosta domovali na tem naslovu. Narodna in študijska knjižnica ter Slovenski raziskovalni inštitut – SLORI.

Pomembnost današnjega dogodka je tudi v tem, da predstavlja Narodni dom pri Svetem Ivanu prvo od treh stavb, omenjenih v 19. členu zaščitnega zakona iz leta 2001, ki je v celoti obnovljena in ki bo tako predana slovenski manjšini v trajno uporabo. Skrb ne samo tukajšnje slovenske skupnosti, ampak tudi moja, pa bo, da se bo tudi za Trgovski dom v Gorici in Narodni dom v ulici Filzi v celoti udeležila omenjena določba zaščitnega zakona in da bodo vsi trije domovi ponovno postali kulturna središča Slovencev v Italiji.

Ob tej priložnosti bi se rada zahvalila za institucionalni prispevek dežele Furlanije - Julijske krajine, ki je to pomembno naložbo v prihodnost v celoti financirala. Prav tako gre zahvala predsedniku Fedrigi in županu Dipiazzi za osebni prispevek k razvoju dobrososedskih odnosov med Italijo in Slovenijo ter njune aktivnosti v postopku sprave, kar krepi tudi sožitje med večinskim in manjšinskim prebivalstvom na obmejnih območjih.

Spoštovani prisotni,

Veliko mi pomeni, da sem lahko del tega zgodovinskega dogodka za rojake, Slovence v Trstu. Še toliko bolj pomenljiva je obeležitev tega praznika v družbi predsednika Fedrige in župana Dipiazze, ki z njuno prisotnostjo potrjujeta naklonjenost do slovenske narodne skupnosti v deželi in mestu ter izkazujeta zavezo, da bomo tudi preostala odprta vprašanja reševali v korist vseh ljudi, ki tu živijo.

Doslej je bilo narejenih nekaj pomembnih korakov naprej v dobrososedskih odnosih in tudi v priznavanju obojestranskih bolečih dogodkov iz prejšnjega stoletja. Po tej poti je treba nadaljevati korak za korakom in s predsednikom Mattarello želim dodatno nadgraditi odlično sodelovanje, ki je v interesu obeh držav in obeh narodov, ki jih je zgodovina večkrat postavila enega proti drugemu. Tudi po zaslugi povezovalno naravnanih manjšin, tako slovenske v Italiji kot italijanske v Sloveniji, danes doživljamo nadvse pozitivno ozračje v obmejnem prostoru, ki se kaže tudi v uspešni skupni kandidaturi Nove Gorice in Gorice za Evropsko prestolnico kulture 2025.

Čestitke uporabnikom novega narodnega doma in srečno!